

[Vagn Bro.]

Det er klare Ord, og de foranlediger mig til at spørge den højtærede Minister netop med Hensyn til Direktiverne her fra Lovgivningsmagten og angaaende Rækkevidden af Loven: Mener ogsaa Ministeren, at man med dette Bodsystems Indførelse her paa en Maade genopliver en Side ved Erhvervsfrihedslovens Bestemmelser?

Det viser sig altsaa, at der, som Forslaget er formuleret, maa blive stor Usikkerhed angaaende Forslagets Rækkevidde, og jeg beklager derfor, at disse Problemer, som jeg afgjort ikke vil afvise som ikke værende af Interesse, endog af stor Interesse, er overgivet til Rigsdagens Behandling uden den sædvanlige alsidige Udvalgsbehandling af de interesserede praktiske og videnskabelige Jurister.

Men hertil kommer ogsaa de principielle Afvejelser. Her drejer det sig om Ydelse — altsaa foruden Erstatning, som vi jo har for virkeligt Tab — af Godtgørelse for den ved Handlingen forvoldte Lidelse, Tort, Lyde og Vansir og altsaa netop ogsaa, naar der ikke foreligger strafbar Krænkelser. Ligesaa med Hensyn til Bod ved de særlige utilbørlige Handlinger. Med andre Ord indfører man her et pønalt Moment i et i øvrigt ikke strafbart Forhold. Det forekommer mig, at man her ikke uden videre kan afvise Professor Hurwitz's principielle Betænelighed. Han siger — hvad Retsvidenskaben efter min Mening skulde have Lejlighed til i Forbindelse med dette Forslag afgørende at tage Stilling til — bl. a. følgende i „Politiken“ for den 28. April:

„Som bekendt er de to vigtigste Midler til Haandhævelse af Ret i et moderne Samfund *Erstatning* og *Straf*. Forskellen paa disse to Retshaandhævelsesmidler er særlig den, at medens Erstatningen er en Ydelse, der tilkendes den Forurettede til Oprettelse af den Skade, han har lidt, er Straffen et Onde, der paalægges den Skyldige *i Forhold til det Offentlige*. Af samme Handling vil ofte udspringe baade Krav paa Erstatning og paa Straf, f. Eks. ved Hærværk Erstatningskrav for den ødelagte Ting og samtidig Bødekrav for den ved Handlingen skete Overtrædelse af Straffeloven. Men disse Krav holdes i den gældende Lovgivning skarpt ude fra hinanden. Den Forurettede har saaledes alene Krav paa Erstatningen, paa Oprettelsen af sin Skade, medens Bødekravet“

— og her kan der netop tages Hensyn til Lidelse, Tort og andet —

„alene tilkommer det offentlige.“

Og Professoren føjer da til — jeg skal citere et Par ganske enkelte Linier, hvor han efterhaanden har vendt sig imod selve Bodsprincippet, som jeg i og for sig med disse Bemærkninger ikke vender mig imod, jeg søger kun at udvikle, at man gerne vilde have Spørgsmaalet yderligere drøftet —:

„Er Trangen til Bod saaledes ringe og tvivlsom,“

— altsaa efter hans Mening —

„er omvendt de betænelige Sider ved dette Retsmiddel iøjnefaldende og uomtvistelige. Den Stimulans til Injuriesøgmaal og anden Retsforfølgning, der ligger i Udsigten til en økonomisk Gevinst, er ikke til Gavn for et sundt Retsliv. Kvæulanteriet trives godt nok uden ekstra Præmie. Og den, der anerkendelsesværdigt søger sin Ret ved Domstolene, vil som Regel snarere frastødes end tiltrækkes af Udsigten til en klækkelig Belønning, fordi han er blevet Genstand for en Krænkelser.“

Mig forekommer disse Ord at være af ikke ringe Vægt. Mig forekommer det lidet moralsk at støtte det Forhold, at en Person for ikke direkte forvoldt Skade skal tage mod Penge, f. Eks. af en Æreskænder. Jeg betvivler i øvrigt, at hæderlige Personer vil gøre dette; at mindre fine Personer, der altid sidder paa Spring efter Gevinst, og som maaske ligefrem vil provokere saadanne Handlinger frem, hvor det støttes ved Lovgivningen, tiltaler os ikke. Hertil kommer yderligere, at Uligheden vil blive stor, idet en saadan Godtgørelse og Bod vil være afhængig af den ansvarliges Betalingsevne. Og man er ikke gaaet dertil at lade en saadan Bod afsone, hvad man i og for sig, da der her er Tale om et pønalt Moment, burde have gjort.

Idet jeg gentager min Anerkendelse af Lovforslagets Modificering vedrørende Godtgørelsens fakultative Ordning, og idet jeg paa mit Partis Vegne ikke vil underkende den skete Problemstilling, maa jeg resumere vor øjeblikkelige Modstand mod Lovgivningen derhen, at de principielle Synspunkter ikke endnu er tilstrækkeligt gennemdrøftet, at den særlige paa Tradition byggede engelske Lovgivning paa dette Omraade ikke uden videre kan overføres til os, og at vi frygter, at denne Sammenblanding af ellers her i Landet hævdevundne adskilte Begreber, det straffige og det erstatningsmæssige, vil betyde en lang Tids Usikkerhed i Domstolenes Anvendelse af Loven. Vore Betæneligheder gælder først